

Hållbarhetsrelaterad styrning och indikatorer 2016

**Bilaga till Lantmännens
Årsredovisning med
Hållbarhetsredovisning**

Version 2017-02-17

Lantmännen

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 25 000 svenska lantbrukare, har 10 000 anställda, med verksamheter i ett 20-tal länder och omsätter 37 miljarder kronor på årsbasis. Med basen i spannmål förädlar vi åkermarkens resurser för ett livskraftigt lantbruk. Några av våra mest kända varumärken inom livsmedel är AXA, Bonjour, Kungsörnen, GoGreen, Gooh! FINN CRISP och Schulstad.

Vårt företag är grundat på kunskap och värderingar som har funnits i generationer hos våra ägare. Genom att vi har forskning, utveckling och verksamhet i hela värdekedjan så kan vi tillsammans ta ansvar från jord till bord.

Innehåll

- 1 Introduktion
- 3 Ekonomi
- 6 Miljö
- 10 Arbetsförhållanden och villkor
- 12 Mänskliga rättigheter
- 13 Samhälle och produktansvar
- 15 Redovisningsprinciper
- 17 GRI index

Introduktion

Den här bilagan är ett komplement till Lantmännens Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning och innehåller styrning för våra viktiga hållbarhetsfrågor, nyckeltal och andra resultatindikatorer. Ytterligare information om hur vi arbetar med respektive fråga finns att läsa på lantmannen.se/ansvar

Bilagan är strukturerad utifrån Global Reporting Initiatives (GRI:s) riktlinjer (G4), men innehåller också Lantmännensspecifika indikatorer och nyckeltal.

Om redovisningen

Redovisningen omfattar år 2016, om inget annat anges, och ges ut årligen. Den avser Lantmännenkoncernen inklusive divisioner. Intresseföretag och joint ventures är inte inkluderade. Redovisningens innehåll beskriver dock vårt arbete med hållbarhetsfrågor i hela värdekedjan, från jord till bord. Det betyder frågor från odling, inköp av råvaror och förädlingsverksamhet till försäljning och konsumtion av de produkter vi erbjuder.

Global Reporting Initiative (GRI)

Lantmännen redovisar sedan flera år enligt GRI:s riktlinjer, inklusive de branschspecifika riktlinjer som finns framtagna för livsmedelssektorn (GRI Food Processing sector supplement). För 2016 års redovisning tillämpar vi GRI G4, nivå Core.

Mer om GRI finns på www.globalreporting.org

Global Compact

Lantmännen undertecknade 2009 Global Compact, FN:s initiativ för ansvarsfullt företagande, vilket innebär ett åtagande att implementera dess tio principer för ansvarsfullt företagande i verksamheten. Global Compact ställer krav på årlig redovisning av framsteg och prestanda, i form av en Communication on Progress (COP). Lantmännens Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning tillsammans med information på vår hemsida är utformad för att möta dessa krav. I GRI-index finns korsreferenser till Global Compacts principer och på så sätt beskriver vi hur vi arbetar med principerna. Mer om Global Compact och COP www.unglobalcompact.org

Agenda 2030

Under 2016 har Lantmännen analyserat vad FN:s hållbarhetsmål Agenda 2030 innebär för vårt ansvar och vår roll och i vilken mån relevanta mål är omhändertagna i befintligt arbete. Fem av målen är direkt kopplade till Lantmännens uppdrag och affär; Mål 2 Ingen hunger, Mål 7 Hållbar energi för alla; Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion; Mål 13 Bekämpa klimatförändringen; Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Väsentlighetsanalys

– urval av aspekter och indikatorer

Redovisningen innehåller information och data om frågor som är prioriterade av Lantmännens intressenter och speglar de områden med störst betydelse sett till vår

Väsentlighetsanalys

Nedan finns en översikt av vår väsentlighetsanalys som också beskrivs i Lantmännens Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2016, [se sid 26-27](#). De frågor som är viktigast för oss att arbeta med, följa upp och kommunicera om är de som ligger ovanför bågen.

verksamhets påverkan och bidrag till hållbar utveckling. Prioriteringen har gjorts i olika steg. Utifrån Lantmännens strategier, arbete och kunskap om verksamhetens påverkan, omvärlds- och marknadstrender samt resultat från genomförda intressentdialoger har vi identifierat hållbarhetsfrågor för att sedan prioriteras i en process med sakkunniga från olika delar av verksamheten och förankrats i koncernens CSR-råd.

Information och data i denna bilaga

I denna bilaga beskrivs respektive aspekt, GRI-indikator eller eget nyckeltal med utfall/resultat samt kommentar. I de fall en indikator inte redovisats fullständigt enligt

GRI, och utelämnad/saknad information bedöms som relevant och väsentlig för Lantmännen, anges och förklaras detta i GRI-index.

Detaljerad information om definitioner, avgränsningar och beräkningsmetod för respektive fråga finns i avsnittet "Redovisningsprinciper".

Kontaktuppgifter för frågor om Hållbarhetsredovisningen

Claes Johansson
 Chef Hållbar utveckling
 +46 (0)10 556 10 05
 claes.johansson@lantmannen.com

Lantmännens viktiga frågor med relaterade och väsentliga GRI-aspekter

För rapporteringen enligt GRI har vi utgått från våra viktigaste frågor och matchat dessa med GRI-aspekter. För vissa frågor har vi utvecklat egna mätetal. Nedan finns en översikt som visar hur våra viktiga frågor relaterar till GRI-aspekter och därmed under vilka aspekter och indikatorer som vi redovisar resultat.

I översynen 2016 kom vissa frågor att prioriteras om och vi redovisar inte längre fullständiga indikatorer från GRI:s indikatorprotokoll för Vatten, Transporter, Utbildning och kompetensutveckling samt Icke-diskriminering. Vi har valt att beskriva hur vi arbetar med dessa aspekter, liksom vissa nyckeltal som uppföljning av arbetet, i styrning av närliggande aspekter.

LANTMÄNNENS VIKTIGA FRÅGOR	ASPEKTER ENLIGT GRI
Avkastning och återinvestering i lantbruket:	Ekonomisk prestanda.
Forskning och innovation i spannmålsvärdekedjan:	Material och råvaror. Energi.
Hållbar odling:	Material och råvaror. Utsläpp till luft. Lagerefterlevnad miljö.
Klimatpåverkan från energi och transporter:	Material och råvaror. Energi. Utsläpp till luft. Lagerefterlevnad miljö
Produkter med mervärde för hälsa och miljö:	Kunders hälsa och säkerhet. Hälsosamma och prisvärda livsmedel. Utsläpp till luft. Märkning av produkter
Produktkvalitet, säkerhet och spårbarhet:	Märkning av produkter. Riskbedömning. Mänskliga rättigheter. Sourcing och upphandlingsrutiner. Lagerefterlevnad inkl produkter
Arbetsmiljö, hälsa och säkerhet:	Hälsa och säkerhet. Lagerefterlevnad inkl produkter. Mångfald och likabehandling
Resurseffektiv förädling:	Material och råvaror. Energi. Utsläpp till luft.
Affärsetik och antikorrupcion:	Antikorrupcion. Lagerefterlevnad inkl produkter och miljö. Sourcing och upphandlingsrutiner
Attraktiv arbetsplats:	Hälsa och säkerhet. Mångfald och likabehandling
Livsstil och matvanor:	Hälsosamma och prisvärda livsmedel. Märkning av produkter. Kunders hälsa och säkerhet
Produktkvalitet:	Sourcing och upphandlingsrutiner. Märkning av produkter. Lagerefterlevnad inkl produkter och miljö. Kunders hälsa och säkerhet
Ursprung:	Sourcing och upphandlingsrutiner. Kunders hälsa och säkerhet. Märkning av produkter. Lagerefterlevnad inkl produkter och miljö

Ekonomi

Ekonomisk prestanda

Styrning

Avkastning och återinvestering i lantbruket är en av Lantmännens viktigaste frågor och vi ska bidra till ett livskraftigt lantbruk. Lantmännens finansiella mål och policyer styr arbetet. Hållbarhetsrelaterade risker och hantering av dessa ingår i övergripande riskanalys, läs mer i Lantmännens Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2016 [▶](#) se sid 148-151.

Skapat och fördelat ekonomiskt värde (G4-EC1)

Ekonomiskt värde som skapats av Lantmännen för olika intressenter

MSEK	2016	2015	2014	2013	2012
Sålda produkter och tjänster	37 244	35 660	32 666	33 802	36 526
Anställda (personalkostnader)	5 578	5 169	4 741	4 938	5 322
Ägare (utdelning)	207 ¹	193	178	171	168
Ägare (återbäring och efterlikvid)	232	188	135	129	120
Leverantörer (inköpta varor och tjänster)	29 493	28 874	26 645	27 392	30 265
Staten (betalda skatter)	183	156	117	104	117

¹ Styrelsens förslag.

Mer information om skapat ekonomiskt värde finns i den finansiella delen av Lantmännens Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2016.

Finansiell påverkan samt andra risker och möjligheter för organisationen kopplat till klimatförändringar (G4-EC2)

I Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2016 beskrivs klimatrelaterade risker och möjligheter i följande avsnitt: "Vårt ansvar från jord till bord" och "Hållbar affärsutveckling" [▶](#) se sid 23, 28-30, och "Riskfakta" 148-151.

Sourcing

Styrning

Lantmännens varumärkeslöfte är att ta ansvar från jord till bord och våra leverantörer är en avgörande länk i vår värdekedja. Valet av leverantörer styrs av vår inköbspolicy och inköpsprocess och de krav vi ställer är tydliggjorda i vår leverantörsuppförandekod som är en del av avtalsprocessen och signeras. För att säkerställa att kraven uppfylls, följer vi upp leverantörernas prestanda genom riskbaserad bedömning som kan följas av självutvärdering och/eller tredjepartsrevisioner (audits). Sedan arbetet med leverantörsrevisioner började har 32 audits genomförts, varav 3 under 2016. Ambitionen är att framöver öka antalet audits.

För vissa leverantörer, till exempel inom livsmedel, eller kategorier som palmolja eller kemikalier gäller ytterligare krav och dessa följs upp och redovisas utifrån Lantmännens specifika åtaganden och mål.

Andel inköpt volym från leverantörer som uppfyller organisationens inköbspolicy (G4-FP1)

Lantmännen definierar "uppfyller" som att leverantören har leverantörsuppförandekoden (SCoC – Supplier Code of Conduct) i sitt avtal och har en godkänd självutvärdering och/eller revision. Mål och uppföljning inkluderar alla Lantmännens inköp av varor och tjänster, både direkta (insatsvaror) och indirekta.

Mål:

1. Alla leverantörer har SCoC i sitt avtal.
2. Alla leverantörer över 1 MSEK i årlig inköpsvolym¹ följs upp med självutvärdering och/eller revision.

¹ Motsvarade 2016 cirka 93 procent av Lantmännens totala inköpsvolym (räknat i SEK)

Utfall:

	2016	2015	2014
Andel av total inköpsvolym, SEK som uppfyller SCoC	83 %	80 %	76 %

Andel inköpt volym som uppfyller internationellt erkänd standard för ansvarsfull produktion (G4-FP2)

Lantmännen redovisar indikatorn för två av våra råvaror, soja som ingrediens i foder och palmolja som ingrediens i livsmedel. För dessa använder vi certifiering enligt RTRS och ProTerra samt KRAV, respektive RSPO som standarder för ansvarsfull produktion.

Soja som ingrediens i foder: Andel med certifiering enligt RTRS*, ProTerra eller KRAV

Definition: (Inköp soja med certifiering ton/totalt inköp soja, ton) • 100 = % certifierad soja.

* RTRS = Round Table on Responsible Soy.

Mål: 100 %

Utfall:

	2016	2015	2014	2013	2012
	100 %	100 %	60 %	50 %	37 %

Kommentar: Lantmännen fortsätter arbetet med att ta ansvar för den soja som importeras som en viktig foderråvara. Med utgångspunkt i branschöverenskommelsen för hållbar soja, Sojdialogen, köper vi sedan 2015 endast soja som är certifierad enligt RTRS eller ProTerra, alternativt ekologiskt producerad enligt KRAV. 2016 var total volym inköpt soja 1 19 600 ton.

Vårt arbete i sojafrågan beskrivs ytterligare på lantmannen.com/ansvar

För mer information om Round Table on Responsible Soy, www.responsiblesoy.org

För mer information om ProTerra, www.proterrafoundation.org

Palmolja som ingrediens i livsmedel: Andel med certifiering enligt RSPO*

Definition: (Inköp RSPO-certifierad palmolja, ton/totalt inköpt palmolja, ton) • 100 = % RSPO-certifierad palmolja.

* RSPO = Round Table on Sustainable Palm Oil.

Utfall:

	2016	2015	2014	2013	2012
Inköpta volymer palmolja som ingrediens i livsmedel, ton	9 900	6 800	6 700	7 900	7 000
Andel RSPO certifierad	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
- varav RSPO Book & Claim*	9 %	17 %	100 %	100 %	100 %
- varav RSPO Mass Balance	-	12 %	-	-	-
- varav RSPO Segregated**	91 %	71 %	-	-	-

* Palmolja täckt med RSPO-certifikat

** Fysiskt spårbar RSPO-certifierad palmolja

Inköpta volymer av oljepalmsbiprodukter

	2016	2015	2014	2013	2012
Palmkärneexpeller som ingrediens i foder, ton	14 750	15 700	9 650	18 200	16 900

Kommentar: Vår palmoljastrategi är att säkerställa en ansvarsfullt producerad palmolja för de volymer vi använder i våra livsmedelsprodukter. Det gör vi genom att sedan 2011 endast köpa RSPO-certifierad palmolja. För 2016 var målet att fullt ut gå över till fysiskt spårbar certifierad palmolja, enligt den högre certifieringsnivån RSPO Segregerad. Utfallet blev 91 procent. Vi arbetar också för att skynda på omställningen på marknaden tillsammans med branschkollegor och intresseorganisationer.

För de biprodukter från oljepalmen, palmkärneexpeller, som används i bland annat foderproduktion, är marknaden för certifierad råvara ännu inte lika utvecklad. Lantmännen för dialog med andra branschaktörer för att gemensamt hantera även detta flöde på ett ansvarsfullt sätt.

För mer information om Round Table on Sustainable Palm Oil, www.rspo.org

Antikorruption

Styrning

Korruption påverkar människor, miljö, organisationer, företag och länder på allvarliga sätt. Lantmännen tar avstånd från alla former av korruption, mutor, penningtvätt liksom olaglig konkurrensbegränsning. Affärsetik ingår som ett område i Lantmännens uppförandekod och därutöver styr särskilda policyer och ett affärsetiskt compliance-program. Som en del av det genomförs årligen övergripande riskbedömningar utifrån tillgängliga och oberoende internationella riskindex. Analysen rapporteras till ledning och styrelse. Den visar att merparten av Lantmännens verksamheter agerar i branscher och länder där korruptionsrisken är relativt låg. Det föreligger dock riskexponering inom framför allt Lantbruks- och Livsmedelsaffärerna genom direkt verksamhet i hög- och medelriskländer (till exempel Ryssland, Ukraina, Baltikum) samt genom motparter verksamma i hög- och medelriskländer. Risker kopplade till konkurrenslagstiftning föreligger i viss mån då flera av Lantmännens verksamheter agerar på marknader som innebär kontakt med konkurrenter. Lantmännen anpassar riskhanteringen efter den bedömda riskexponeringen.

Arbetet med riskhantering och styrning beskrivs ytterligare på [se sidorna 148-151 i Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2016](#).

Alla Lantmännens medarbetare ska genomföra e-utbildning i uppförandekoden. Riktade utbildningsinsatser genomförs löpande i Lantmännens koncernövergripande antikorrupsionspolicy, med fokus på särskilt utsatta befattningar och länder, samt nyckelpersoner. Lantmännens leverantörsuppförandekod kommuniceras till samtliga leverantörer och inkluderas i alla avtal. Nya potentiella motparter riskbedöms och screening/ due diligence utförs av dem som bedöms förknippade med en förhöjd risk.

För att alla medarbetare tryggt och enkelt ska kunna rapportera missförhållanden eller att något inte följer lagstiftning, Lantmännens uppförandekod, riktlinjer eller policyer finns en etablerad rutin, så kallad whistleblowing. Medarbetare i Lantmännens verksamheter kan anonymt, på sitt eget språk, rapportera iakttagelser och farhågor i ett webbaserat system.

Kommunikation och utbildning i policyer avseende anti-korruption (G4-SO4)

Resultat: 72 procent (41 procent år 2015) av Lantmännens anställda har genomfört utbildningen i Lantmännens uppförandekod.

En uppdaterad version av utbildningen lanserades hösten 2015. Utfallet avser andel medarbetare som genomfört den nya versionen.

Antal och andel medarbetare som genomfört utbildning i uppförandekoden

Regioner	Antal utbildade medarbetare	Andel utbildade medarbetare
Norden	5 096	78 %
Övriga Europa	2 142	63 %
Övriga länder	64	47 %
Totalt	7 302	72 %

Under 2016 har en samlad utbildningsinsats (e-utbildning) genomförts i antikorrupsion och konkurrensrätt, riktad till nyckelpersoner och medarbetare i särskilt utsatta befattningar. Samtliga identifierade i målgruppen har genomgått utbildningen under året, med undantag för ett mindre antal personer i enheter som ligger utanför koncernens gemensamma e-learningssystem, och som därför fått förlängd tid på sig till Q1 2017.

Korrupsionsincidenter och viktiga åtgärder (G4-SO5)

Resultat: Systematisk uppföljning av efterlevnad av Anti-korrupsionspolicy genomförs årligen genom att bolagen besvarar ett antal frågor, bland annat avseende förekomst av korrupsionsincidenter. Samtliga 59 bolag besvarade frågorna 2016.

Inga fall av korrupsionsincidenter har rapporterats under året.

Miljö

Styrning

Lantmännen verkar i spannmålets värdekedja och är beroende av naturresurser och väl fungerande ekosystem. Vi har samtidigt en påverkan på den miljö vi är beroende av. Huvuddelen av miljöpåverkan ligger i odlingsledet. Vi bedriver ett systematiskt arbete för att ständigt förbättra verksamheten och minska vår miljöpåverkan. Våra åtgärder tar utgångspunkt i försiktighetsprincipen och livscykel-tänkande. Energianvändning, utsläpp till luft, mark och vatten, påverkan från transporter, påverkan på mark och biologisk mångfald också genom våra inköp i leverantörskedjan, är frågor som är särskilt viktiga.

Vår uppförandekod tydliggör vår hållning, särskilda policyer och riktlinjer samt mål och strategier styr inriktningen på arbetet och vi följer upp prestanda genom hållbarhetsredovisningen. Det finns koncernövergripande mål för klimat och ekologiska affärer. Eftersom våra godstransporter har stor miljöpåverkan bedrivs ett arbete för att effektivisera godstransporterna och övergå till miljöanpassade bränslen, i samarbete med transportörer och kunder.

Material och råvaror

Materialanvändning (G4-EN1fp)

Lantmännen redovisar användningen av våra viktigaste råvaror: spannmål, soja som ingrediens i foder och palmolja som ingrediens i livsmedel.

Utfall:

Spannmålskoncept
(Tusental ton, invägd spannmål från Lantmännens lantbrukare. Inklusiv trindsäd och oljevaxter.)

	2016	2015	2014	2013	2012
Total volym invägd spannmål,	2 400	2 700*	2 500	1 800	1 950
Spannmål odlad enligt Klimat & Natur	70	55	14	-	-
Ekologisk spannmål	98	91	71	57	58
Spannmål odlad enligt Natur +	132	-	-	-	-

* Felaktigt angiven siffra i 2015 års redovisning var 2 900, den siffran inkluderade även andra spannmålsflöden (import och handel).

För soja och palmolja, se under Sourcing ovan.

Kommentar: 2016 års svenska spannmålsskörd var mindre än rekordåret 2015, men större än femårs-genomsnittet och av god kvalitet. Lantmännens fortsatta

satsning på odlingsmetoden Klimat & Natur resulterade i en ökning från 55 tusen till cirka 70 tusen ton. Även de ekologiska volymerna ökade jämfört med föregående år.

Mer information om våra spannmålskoncept finns på lantmannenlantbruk.se

Energi

Energianvändning inom organisationen (fördelat på förnybara och icke förnybara energislag) (G4-EN3)

Indikatorn omfattar Lantmännens samtliga producerande anläggningar.

Utfall:

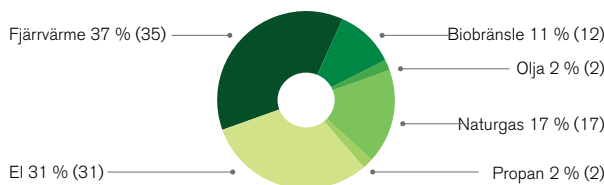
	2016		2015		2009 ¹	
	TJ	GWh	TJ	GWh	TJ	GWh
Icke förnybara bränslen	1 289	358	1 240	345	1366	379
Olja	115	32	120	33	498	138
Naturgas	1 066	296	988	275	745	207
Gasol	108	30	132	37	111	31
Stadsgas	0	0	0	0	11	3
Förnybara bränslen	714	198	691	192	2 201	611
Indirekt energi	4 120	1 144	3 805	1 057	4 079	1 133
Fjärrvärme	2 249	625	2 000	556	1 937	538
El	1 870	520	1 805	501	2 142	595
Såld el och värme	390	108	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Total nettoenergi	6 123	1 701	5 738	1 594	7 646	2 124

Certifierad förnybar el 1 390 386

Certifierad förnybar fjärrvärme 1 486 413

¹ 2009 utgör basår för Lantmännens klimatmål.

Energianvändning 2016, fördelat på energislag (2015 inom parentes)

Kommentar: Genom energieffektivisering, utfasning av eldningsolja och prioritering av förnybara bränslen, minskar vi klimatpåverkan från våra anläggningar. Sedan 2009 har koldioxidutsläppen från energianvändningen minskat med 48 procent.

Vatten

Vattenanvändning

Utfall:

	2016 m ³ /år	2015 m ³ /år
Kommunal vattenförsörjning	904 079	1 031 024
Grundvatten från egen källa	46 572	27 572
Ytvatten från egen källa	0	0
Ospecificerat	1 243 165	623 306
Total vattenanvändning	2 193 816	1 681 902

Kommentar: Insamling av data är ännu inte heltäckande för denna indikator. Den stora delen "Ospecificerat" beror på att vissa data saknas, bedömningen är dock att merparten kommer från kommunal vattenförsörjning. Ökningen av den totala volymen beror dels på ett ökat antal anläggningar och ökad produktion under året, men också på en ökad inrapportering jämfört med föregående år.

Utöver att följa upp vattenförbrukningen görs regelbundet en riskscreening för samtliga anläggningars påverkan på vattentillgång, med hjälp av WBSCDs Water Tool.

Fyra av Lantmännens anläggningar har identifierats som belägna i högriskområden gällande vattenåtgång: En utsädesanläggning och en verkstad i Sverige, samt två bagerier i Storbritannien.

Utsläpp till luft

Direkta utsläpp av växthusgaser, scope 1 (G4-EN15) och Indirekta utsläpp av växthusgaser, scope 2 (G4-EN16)

Lantmännen redovisar direkta utsläpp av koldioxid från uppvärmning och egna fordon, samt indirekta utsläpp från elanvändning och köpta transporter.

Utfall: Se tabell under G4-EN18 nedan.

Utsläppsintensitet: Koldioxidutsläpp i relation till förädlingsvärde och omsättning (G4-EN18)

Lantmännen redovisar detta som

- koldioxidutsläpp totalt, ton per MSEK förädlingsvärde¹
- koldioxidutsläpp totalt, ton per MSEK omsättning

Mål: Koncernens mål är att minska koldioxidutsläppen från egen verksamhet (energi och transporter) med 40 procent 2009-2020, räknat i ton CO₂ per MSEK förädlingsvärde.

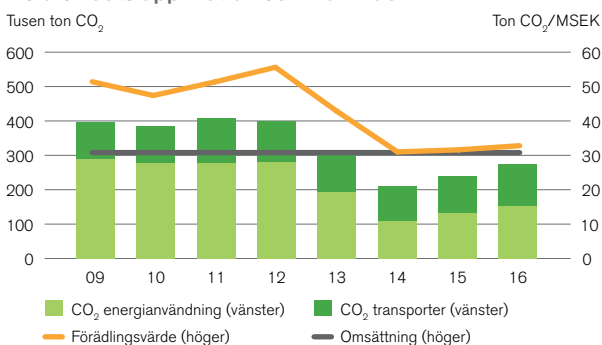
¹ Förädlingsvärde = Rörelseresultat före avskrivningar plus nedskrivningar (EBITDA) plus personalkostnader

Utfall: Koldioxidutsläpp i relation till förädlingsvärde och omsättning

	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
CO ₂ energianvändning (tusen ton)	152	133	113	194	280	279	279	289
CO ₂ transporter (tusen ton)	121	106	103	106	120	130	106	106
ton CO ₂ /MSEK förädlingsvärde	32,8	31,6	30,1	42,9	55,6	51,3	47,4	51,4
Mål 2020	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8
ton CO ₂ /MSEK omsättning	11,3	6,7	6,6	8,9	11,0	10,8	10,7	11,3

Koldioxidutsläpp – utfall och målnivåer

Mål: -40 % Uppnått

Kommentar: Sammantaget har utsläppen av koldioxid minskat med knappt 40 procent både i absoluta och relativa tal sedan 2009, målet uppnåddes 2014. Flera års fokuserat arbete mot ökad energieffektivitet och utfasning av fossila bränslen (eldningsolja) har bidragit till resultatet. 2014 togs beslut om inköp av ursprungsmärkt förnybar el till hela den skandinaviska verksamheten vilket gav stor effekt 2015. De absoluta talen påverkas i hög grad av förändringar såsom förvärv och avyttring av verksamheter.

2016 ökade utsläppen något till följd av förvärv och ökad verksamhet i Finland och Östeuropa. Även i relativa tal ökar utsläppen något. Fortsatt konvertering från fossila bränslen och övergång till grön el i bland annat Finland, förväntas minska utsläppen under 2017. Jämfört med basåret 2009 har utsläppen i relation till förädlingsvärdet minskat med 36 procent.

Lantmännen har under året påbörjat arbetet med att ta fram en ny klimatstrategi. Utfasning av resterande fossil eldningsolja, förnybar el på samtliga anläggningar samt fortsatt energieffektivisering är viktiga delar i arbetet framåt.

Produkter och tjänster

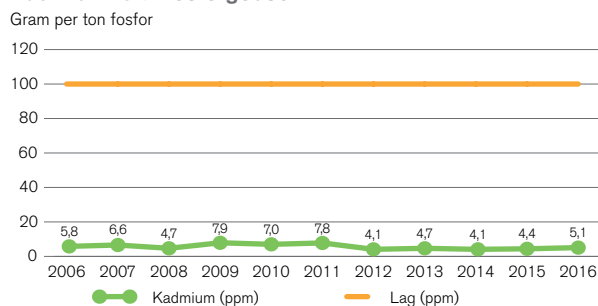
Här följer några Lantmännens specifika nyckeltal rörande våra produkter, med koppling till miljöpåverkan i odlingsledet:

Kadmium i fosforgödsel

Definition: X ppm Cd i fosfor = g/ton fosfor (i gödsel)
= $\sum (\text{ton inköpt fosfor} \cdot \text{kadmiumhalt, g/ton}) / \text{totalt ton fosfor (i gödsel)}$.

Utfall: 5,1 gram kadmium per ton fosfor i gödsel år 2016.

Kadmiumhalt i fosforgödsel

Kommentar: Kadmiumhalterna i mineralgödsel ligger fortsatt på låga nivåer, långt under den lagstiftade gränsvärdet på 100 mg Cd/kg fosfor. Det är viktigt för att säkerställa en så låg tillförsel av kadmium till den svenska åkermarken som möjligt. Det något högre värdet 2016 beror på en förändring i efterfrågan av olika produkter och ett något högre medelvärde hos volymmässigt stora produkter.

Behandling av utsäde (andel biologiskt, termiskt och obehandlat respektive kemiskt behandlat utsäde)

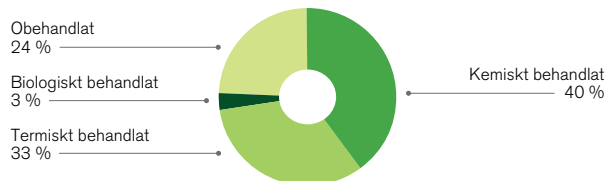
Definition: (Biologiskt behandlat + termiskt behandlat + obehandlat spannmålsutsäde, ton)/totalt producerat spannmålsutsäde, ton

Som alternativ till kemisk behandling av utsäde kan utsädet behandlas biologiskt eller termiskt (med värme), för att erhålla ökad motståndskraft mot skadegörare. Biologisk behandling görs med hjälp av naturliga mikroorganismer (Cedomon och Cerall), värmebehandling med metoden (ThermoSeed).

Mål: Att fortsätta utveckla biologisk och termisk behandling av utsäde i syfte att minska användningen av kemisk behandling.

Utfall: Andelen icke-kemisk behandling, dvs obehandlat, termiskt och biologiskt behandlat utsäde, var sammanlagt 60 procent (51).

Behandling av utsäde (beräknat på andel av volym i ton)

Kommentar: Volymen och andelen icke-kemiskt behandlat utsäde har ökat väsentligt. ThermoSeed-behandlat utsäde står för den största delen. Lantmännen har sedan hösten 2014 två ThermoSeed-anläggningar, en i Skara och en i Eslöv.

Andel ekologiskt utsäde

Definition: (Försäljning ekologiskt utsäde, ton/total försäljning utsäde, ton) • 100 = % ekologiskt utsäde

Utfall:

	2016	2015	2014	2013	2012
Andel	11,7 %	9,6 %	9,2 %	8,1 %	7,6 %

Kommentar: Försäljningen av ekologiskt utsäde ökar, till viss del drivet av en ökad efterfrågan från konsumentledet mot ekologiska produkter. Lantmännen har också en anpassad sortportfölj till ekologisk odling och de odlingsförhållanden som råder. Vi har även som enda leverantör möjlighet att effektivt sanera utsädesburen smitta med den för ekologisk odling godkända ThermoSeed-tekniken.

Andel ekologiskt foder

Definition: (Försäljning av ekologiskt foder ton/total försäljning av foder ton) • 100 = % ekologiskt foder.

Utfall:

	2016	2015	2014
Ekologiskt foder, %	9,4 %	7,8 %	6,8 %

Kommentarer: Andelen ekologiskt foder har fortsatt att öka.

Lagefterlevnad Miljö

Monetärt värde av betydande böter samt totalt antal icke-monetära sanktioner till följd av brott mot miljölagstiftning och bestämmelser (G4-EN29)

Med betydande böter avses böter som till belopp eller på grund av överträdelsens art är ägnad att väsentligt påverka koncernens finanser eller rykte.

Utfall: Inga betydande böter eller icke-monetära sanktioner under 2016 (0).

Arbetsförhållanden och villkor

Hälsa och säkerhet

Styrning

Lantmännen prioriterar säker och hälsosam arbetsmiljö och arbetar systematiskt för att löpande identifiera och åtgärda risker och förbättra arbetsmiljön. Vi ser proaktivt hälsoarbete som en avgörande faktor för hållbara prestationer och en lönsam verksamhet.

Vårt arbetsmiljöarbete baseras på nationell lagstiftning i de länder där vi har verksamhet, men har genom interna policyer och instruktioner i många fall en högre standard för att säkerställa säkra arbetsplatser. Vi investerar också i friskvårdsaktiviteter. Vårt arbete med hälsa och säkerhet ska präglas av nära samarbete mellan ledning, medarbetare, skyddsorganisation, företagshälsovård och andra samarbetspartners. Regelbunden uppföljning av arbetsmiljöarbetet sker sedan 2009 i samtliga verksamheter. Bland annat genom cirka 50 skadeförebyggande besiktningar per år på plats i Lantmännens produktionsanläggningar, främst med fokus på finansiella risker men även med fokus arbetsmiljö. Arbetsmiljöutbildning genomförs kontinuerligt i alla verksamheter.

Omfattning och typ av arbetsrelaterade skador, olyckor samt sjukfrånvaro (G4-LA6)

Redovisning och utfall:

Sjukfrånvaro, totalt i koncernen samt per division

Sjukfrånvaro (% av ordinarie arbetstid)

%	2016	2015	2014	2013	2012
Koncern, totalt	4,8	4,0	3,8	3,7	3,8
Division Lantbruk	3,3	3,1	2,8	3,1	2,3
Division Maskin	3,4	3,5	3,1	3,2	3,1
Division Livsmedel	5,7	4,7 ¹	4,6	4,5	4,6
Division Energi	2,2	2,2	1,9	2,5	2,3
Lantmännen Fastigheter	0,9	4,5	1,5	0,4	0,3

¹ Avgränsning: Vaasan som förvärvades av Lantmännen under våren 2015 och nu integrerats i Lantmännen Unibake och Lantmännen Cerealia, ingår ej i redovisade data för 2015.

Sjukfrånvaro (% av ordinarie arbetstid)

%	2016	2015	2014	2013	2012
Kvinnor	6,1	4,9	4,9	4,7	4,7
Män	4,2	3,6	3,3	3,4	3,5
Total	4,8	4,0	3,8	3,7	3,8

Kommentar: Kvinnorna fortsätter att ligga högre än männen och har ökat från 4,9 procent till 6,1 procent. Även männen har ökat sin sjukfrånvaro från 3,6 procent till 4,2 procent. Detta innebär att den totala sjukfrånvaron nu är uppe i 4,8 procent och ökningen finns framför allt inom vissa delar av livsmedelsdivisionen.

Olycksfall och tillbud

Olycksfall och tillbud

	2016	2015	2014	2013	2012
Antal dödsfall på grund av olycka i arbetet	0	0	0	0	0
Antal olycksfall ¹	239	202	228	262	327
Olycksfallsfrekvens ²	14,5	15,2	16,8	17,6	20,2
Antal inrapporterade tillbud ³	3 072	1 686	2 900	2 488	1 555
Antal inrapporterade riskobservationer ⁴	4 181	2 034	-	-	-
Antal tillbud per olycksfall (med frånvaro)	12,9	8,3	12,7	9,5	4,8

¹ Arbetsrelaterad olycka som resulterar i minst en dags frånvaro efter att olycksfallet inträffat. Färdolycksfall (till och från arbetet) ingår inte.

² Antal olyckor per miljoner arbetstimmar (faktiskt arbetade timmar).

³ Önskad händelse som hade kunnat leda till ohälsa eller olycksfall.

⁴ En upptäckt risk som hade kunnat leda till ohälsa eller olycksfall.

Kommentar: Olycksfallsfrekvensen i Lantmännen fortsätter att gå ner och har sjunkit till 14,5 (15,2). Antalet rapporterade olyckor med frånvaro ökade under 2016, med cirka 18 procent jämfört med 2015 men det beror på att Lantmännen har fått fler antal anställda (ca 24% fler antal arbetade timmar). Den vanligast förekommande olyckstypen är fallolyckor. Resultatet visar totalt sett en positiv utveckling och ska även ses mot bakgrund av de insatser som genomförts under året avseende en global utrullning av ett system för inrapportering av olyckor, tillbud och riskobservationer (IA-systemet) samt utbildningar, riskbedömningar och ett fungerande arbetsmiljönätverk/arbetsmiljöprocessteam.

Lantmännens målsättning är lägst 10 rapporterade tillbud per olycka. Under 2016 ökade tillbudsrapporteringen med 82 procent och under 2016 rapporterades 12,9 tillbud per olycka, vilket innebär att målet är nått. Det är framför allt inom Livsmedelsdivisionen som rap-

porteringen av tillbud har ökat. Den vanligaste orsaken till tillbud är brist avseende utrustning, anordning, maskin, produkt, material eller underhåll och service.

När det gäller riskobservationer har denna rapportering fördubblats. Ökningen har skett inom alla divisioner men främst inom Livsmedel.

Huvudorsaken till den ökade rapporteringen av både tillbud och riskobservationer är att Lantmännen under 2016 implementerat ett enhetligt rapporteringssystem (IA) där varje medarbetare själv enkelt kan rapportera in arbetsmiljörisker, tillbud och olyckor. Tack vare detta system har medvetenheten om vilka risker som finns på våra arbetsplatser ökat markant. Systemet medverkar också till att varje chef med arbetsmiljöansvar behöver utreda och analysera varje rapporterad risk. Systemet bidrar således till ökad medvetenhet och en enkel möjlighet att rapportera in.

Mångfald och jämlikhet

Styrning

Lantmännens uppförandekod tydliggör vår hållning gällande likabehandling: Vi arbetar aktivt för jämställdhet och mångfald. Vi accepterar inte diskriminering, hot, förtryck eller trakasserier i någon form. Detta tydliggörs även i leverantörsuppförandekoden. Alla chefer har ansvar att implementera uppförandekodens principer. Alla medarbetare har ansvar för att följa uppförandekoden och utbildas i den. Samtliga leverantörer ska signera leverantörsuppförandekoden, läs mer under Sourcing.

Lantmännen arbetar långsiktigt med initiativ för att öka jämställdheten, i rekrytering såväl som karriärutveckling. Nolltolerans gäller för alla former av diskriminering. Sedan 2015 ställer vi i vår medarbetarundersökning frågan om huruvida man upplevt diskriminering i organisationen, och i så fall på vilket sätt. Detta för att kunna identifiera förbättringsområden och arbeta proaktivt. Eventuella avvikelser följs också upp i form av rapporterade ärenden via whistleblowing-funktionen samt till HR-funktionen.

Det är viktigt att medarbetare förstår sin roll och utvecklar sin kompetens. Alla medarbetare får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och

karriärutveckling genom medarbetarsamtal med sin chef minst en gång om året. Detta berör samtliga medarbetare i koncernen och följs upp i medarbetarundersökningen Insight/Insikt. Undersökningen som genomfördes 2015 visar att 73 procent (2013: 76) av medarbetarna har haft medarbetarsamtal. Merparten av dessa är nöjda med kvalitén på samtalen, dock kommer detta fortsatt vara ett prioriterat utvecklingsområde.

Sammansättning av styrelse och ledning samt fördelning av anställda avseende kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer (G4-LA12)

Lantmännen redovisar här könsfördelning för styrelse och koncernledning, samt för chefer och medarbetare. För mer information se Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning se sid 32, 98, 144-147 och respektive divisionsavsnitt.

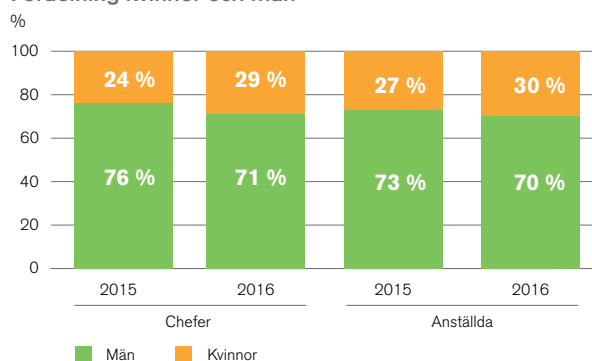
Utfall:

Fördelning män och kvinnor i styrelse och ledningsgrupp

	Kvinnor	Män	Andel kvinnor
Koncernstyrelsen	2	10*	17 %
Koncernledningen	3	7	30 %

* varav 3 arbetstagarrepresentanter.

Fördelning kvinnor och män

Mänskliga rättigheter

Styrning

Lantmännen har ett stort ansvar för mänskliga rättigheter som aktör i alla led i spannmålsvärdekedjan. Mänskliga rättigheter påverkas direkt och indirekt genom markanvändning, miljöpåverkan, i produktionen och i marknadsföringen och användningen av våra produkter. Vi är också verksamma i länder där det finns risker för kränkningar av mänskliga rättigheter. Vi stödjer och respekterar internationellt deklarerade mänskliga rättigheter. Sedan 2009 är Lantmännen med i Global Compact och stödjer aktivt de tio principerna för ansvarsfullt företagande. Vi arbetar aktivt för att våra medarbetare behandlas rättvist, jämställt och med respekt. Vi förväntar oss att våra leverantörer och affärspartners agerar på samma sätt mot sina medarbetare och de människor som påverkas av verksamheten. Detta tydliggörs i uppförandekod som innehåller arbetsmiljö och sociala villkor, inklusive föreningsfrihet, arbetstid, löner, tvångsarbete, barnarbete, diskriminering och förtryck. Alla medarbetare ska utbildas i uppförandekoden som innehåller övningar som speglar tänkbara dilemman och situationer. Även leverantörsuppförandekoden täcker dessa områden in och alla leverantörer ska signera koden. Efterlevnad av koderna följs upp på flera olika

sätt, bland annat i medarbetarundersökning, genom whistleblowing-funktion och i leverantörsgranskningar.

För livsmedel finns särskilda krav på livsmedelssäkerhet vid produktionen samt egna kriterier så kallade Kriterier för Ansvarsfullt producerad mat. De omfattar ursprung, säkerhet, högriskländer och material samt ingredienser och nutrition. Vi följer regler och god sed för marknadsföring av våra produkter.

För vår affärsverksamhet görs övergripande riskbedömningar för samtliga av koncernens verksamheter utifrån tillgängliga och oberoende internationella riskindex på området. Enligt dessa oberoende internationella riskindex har Ryssland, Ukraina samt Lettland identifierats som högriskländer vad gäller mänskliga rättigheter. Lantmännen har en del av sin livsmedelsverksamhet i dessa länder, men har inte några indikationer på problem eller brott mot uppförandekoden vad gäller mänskliga rättigheter. Vid förvärv ingår områden som mänskliga rättigheter, korruption och annan ekonomisk brottslighet i due diligence-processen.

Lantmännen redovisar inte resultat på MR-området med GRI-indikator utan arbetar vidare med att säkerställa processer som förhindrar och upptäcker kränkningar av mänskliga rättigheter.

Samhälle och Produktansvar

Styrning

Lantmännen ska alltid uppfylla legala krav och regelverk i de länder där vi har verksamhet. Vi kan välja att ställa högre krav på vår egen verksamhet än lokal lagstiftning när vi finner det lämpligt. Lantmännen har därutöver ett affärsetiskt compliance program och lagefterlevnad följs upp.

Lantmännens produkter och tjänster ska vara säkra för användare och förbrukare och följer internationell standard inom livsmedel och foder, för att skydda våra kunder och konsumenter. Vårt ansvarstagande utgår från försiktighetsprincipen. Vi arbetar systematiskt för att ständigt förbättra våra produkter och tjänster och för att utveckla och erbjuda hållbara lösningar till kunder och samarbetsparter. Vår forsknings- och utvecklingsverksamhet ska säkerställa en kunskaps- och kompetensnivå som ger oss möjlighet att vara konkurrenskraftiga.

För livsmedel finns särskilda krav på livsmedelssäkerhet vid produktionen samt egna kriterier så kallade "Kriterier för ansvarsfullt producerad mat". De omfattar ursprung, säkerhet, högrisk-länder och material samt ingredienser och nutrition. Alla produkter ska vara spårbara enligt gällande lagstiftningskrav och branschstandard. Vid fel återkallar vi produkter som innebär en risk för användaren eller förbrukaren. Produktavvikelse och reklamationsärenden fångas upp via flera kundservice- och konsumentkontaktkanaler och hanteras enligt respektive affärsverksamhets processer. För produkter som är kritiska i våra kunders verksamhet ska det finnas utarbetade leveransberedskapsplaner. På den svenska marknaden prioriterar vi råvaror från ägarnas gårdar.

Vi följer regler och god sed för marknadsföring av våra produkter.

Kunders och konsumenters hälsa och säkerhet

Andel produktionsvolym som tillverkats i anläggningar certifierade för livsmedelssäkerhet (FP5)

Redovisning: Samtliga av Lantmännens livsmedelsproducerande anläggningar är certifierade enligt internationell standard för livsmedelssäkerhet, såsom ISO 22000 eller BRC, och granskas av oberoende tredje part.

Märkning av produkter

Typ av produktinformation som krävs, samt andel av produkter som berörs (G4-PR3)

Redovisning: All produktinformation och marknadsföring av Lantmännens produkter ska vara korrekt och följa gällande lagstiftning och andra riktlinjer. Lantmännens Nutritionspolicy och Riktlinjer för tillsatser och ingredienser är styrande dokument. Mervärden i form av hälsofrämjande egenskaper eller miljömässiga fördelar kommuniceras endast när dessa är väldokumenterade och vetenskapligt belagda.

Information om näringsinnehåll och ingående ingredienser finns på Lantmännens samtliga livsmedels- och foderprodukter, information om råvarornas ursprung finns på en del av produkterna. På samtliga konsumentförpackningar finns information om källsortering av förpackningen.

Hälsosamma prisvärda livsmedel

Redovisning: Lantmännens gröna grodd på förpackningen är en garant för Bra mat. Vi vill bidra till en mer hållbar livsmedelskonsumtion dels genom utveckling av produkter och sortiment, dels genom att sprida kunskap och inspiration. Inriktningen är livsmedel som främjar en god hälsa och välbefinnande.

Vi bedriver bland annat forskning i framkant* inom bland annat kostvanors, kolhydraters och fibrers hälsoeffekter. Med verksamhet i hela värdekedjan har vi också unika förutsättningar att följa råvaran till ursprung, vilket möjliggör utökad produktinformation till konsumenten och särskilt rena och kvalitetssäkrade livsmedel för exempelvis medicinska ändamål. Vi bidrar också till ökad kunskap och mer medvetna konsumenter, genom att på olika sätt sprida information om kost, hälsa och miljö.

Några exempel på vad vårt arbete resulterat i är:

- ▶ Svenska bönor och bönpasta
- ▶ Vänligare vete – med mindre klimatpåverkan
- ▶ Produkter med 100 % havre, bra för glutenintolerans

Mer information om detta finns på lantmannen.se/ansvar

* Lantmännen satsar stora belopp på forskning och utveckling. Hälsa och livsmedel är ett prioriterat område. Läs mer om olika forskningsområden och projekt på www.lantmannen.se/omlantmannen

Lagefterlevnad inklusive produktansvar

Betydande böter och antal icke-monetära sanktioner för brott mot gällande lagar och bestämmelser (G4-SOS)

Med betydande böter avses böter som till belopp eller på grund av överträdelsens art är ägnad att väsentligt påverka koncernens finanser eller rykte.

Utfall: Under 2016 har Lantmännen inte fått betydande böter eller sanktioner (0).

Betydande böter för brott mot gällande lagar och regler avseende produkter och tjänster (G4-PR9)

Resultat: Under 2016 har Lantmännen inte fått betydande böter (0).

Redovisningsprinciper

Datainsamling

Insamling av data sker främst via LUPP, Lantmännens egenutvecklade rapporteringssystem. LUPP omfattar samtliga anläggningar och samlar in miljö- och energidata, produktionsdata som volymer, certifieringar och andra uppgifter om det affärsetiska compliance programmet och arbetsvillkor. Uppgifter om leverantörsuppföljning enligt leverantörsuppförandekoden kommer från Supplier Contract Management (SCM) ett egenutvecklat system för att hantera inköpsavtal. HR-relaterade data kommer från SSC-HR systemet. Arbetsolyckor, skador och incidenter rapporteras i arbetsmiljörapporteringssystemet IA, ett webbaserat system som tillhandahålls av AFA Försäkring, förutom Lantbruk som använder ett eget inrapporteringssystem. Antal medarbetare som genomgått olika e-utbildningar tas direkt från e-utbildningsplattformen E-campus. Uppgifter om lagefterlevnad hämtas från verksamheten via LUPP samt från avdelning Juridik och HR.

Anläggning

Produktionsanläggningar inom divisionerna Lantbruk, Livsmedel och Energi samt värmeaffären inom Division Fastigheter.

Arbetsolycka, tillbud och sjukfrånvaro

Arbetsrelaterade olyckor definieras som olycka som resulterar i minst en dags frånvaro efter att olycksfallet inträffat (färdolycksfall till och från arbetet ingår inte).

Olycksfallsfrekvens definieras som antal olyckor per miljoner faktiskt arbetade arbetstimmar. Olycksfallsrapporteringen omfattar total arbetsstyrka inom varje division och land samt oberoende entreprenörer som arbetar på arbetsplatsen vars organisation är ansvarig för den generella arbetsmiljön och säkerheten.

Tillbud definieras som en oönskad händelse som hade kunnat leda till ohälsa eller olycksfall. Tillbudsrapporteringen omfattar den totala arbetsstyrkan inom varje division och land. Riskobservation definieras som en upptäckt risk som hade kunnat leda till ohälsa eller olycksfall.

Sjukfrånvaro är dagar som arbetstagaren är frånvarande från arbete på grund av sjukdom i procent av ordinarie arbetstid.

Certifikat, certifiering

Certifikat och certifieringar avser tredjepartscertifieringar som garanterar en viss hållbarhetsprestanda, till exempel förnybar energi, palmolja enligt RSPO eller ekologiskt enligt KRAV.

Energi

Energianvändning omfattar Lantmännens producerande anläggningar exklusive energianvändning i Division Fastigheters externt uthyrda lokaler, Division Maskins verkstäder samt Lantmännens kontorsfastigheter och fjärrkyla (endast kyla till kontoret i Stockholm). Energianvändningen från de icke-inkluderade enheterna, har beräknats och omfattar betydligt mindre än 10 procent av totala förbrukningen.

Lagefterlevnad

Beskriver lagefterlevnad och compliance relaterat till lagar, internationella deklARATIONER, konventioner eller överenskommelser, regional och lokal lagstiftning och regelverk inom miljö respektive socioekonomiska området. Icke-lagefterlevnad är en överträdelse som leder till administrativa eller juridiska påföljder som sanktioner, förelägganden och/eller betydande böter. Med betydande böter avses böter som till belopp eller på grund av överträdelsens art är ägnad att väsentligt påverka koncernens finanser eller rykte.

Leverantör

I rapporteringen ingår leverantörer med årlig inköpsvolym (varor och tjänster både direkta som insatsvaror och indirekta) om >1 MSEK. Leverantörer >1 MSEK ska uppfylla leverantörsuppförandekoden i avtal och ha en godkänd självvärdering och/eller revision. Indikatorn FP1 baseras dock på hela leverantörsvolymen.

Godkänd leverantör definieras som att leverantören har leverantörsuppförandekoden i sitt avtal och har en godkänd självvärdering och/eller revision.

Likabehandling

Definition av likabehandling samt diskriminering utgår från Lantmännens uppförandekod och fall av diskriminering är inrapporterade ärenden, till HR, whistleblowing-funktion, närmaste chef eller juridisk instans, som bedömts som överträdelser.

Medarbetare

Till medarbetare räknas anställda på Lantmännen. Konsulter och arbetsledda konsulter ingår i olika grad i rapportering, se omfattning för respektive indikator. Merparten av Lantmännens medarbetare är tillsvidareanställda.

Material

Lantmännen redovisar användningen av våra viktigaste råvaror: spannmål, soja och palmolja, samtliga definierade som förnybara material. Förpackningsmaterial redovisas ej.

Redovisade volymer spannmål omfattar invägt spannmål inklusive trindsäd (baljväxter) till division Lantbruk. Andra spannmålsflöden från till exempel trading eller import omfattas inte och utgör cirka 10 procent av omsatt spannmålsvolym.

I volymer soja ingår användning inom foderproduktion, inte användning i livsmedel då andelen är obetydlig, cirka 1,5 procent av den totala volymen soja.

I volymer palmolja ingår användning inom foderproduktion och livsmedelsproduktion. Palmkärneexpeller, rester från pressade palmkärnor, som används för djurfoderproduktion ingår inte i mätbart mål och nyckeltal för certifierad palmolja.

Mänskliga rättigheter

Med mänskliga rättigheter avses internationellt deklarerade mänskliga rättigheter som FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter och ILO:s konventioner. Lantmännen beskriver risk för kränkning av mänskliga rättigheter i styrning av mänskliga rättigheter.

Vatten

Redovisning av vattenanvändning omfattar hela koncernen, men det finns brister i kvalitet i data, såväl antal enheter som rapporterar in och specificering på vattenkällor. Dock är bedömningen att merparten av ospecificerade vattenkällor härrör från kommunal vattenförsörjning. Vatten används för etanolproduktionens processer, i bageriverksamheten som en ingrediens samt för rengöring. Total användning redovisas samt riskanalys för verksamhet i områden med vattenbrist.

Utsläpp till luft

Lantmännen redovisar direkta utsläpp av koldioxid från uppvärmning och egna fordon enligt WBCSD GHG Protocol Scope 1, samt indirekta utsläpp från elanvändning och fjärrvärme i producerande enheter och köpta transporter, Scope 2. I utsläppen från elanvändning ingår inte Division Fastigheters externt uthyrda lokaler, Division Maskins verkstäder samt Lantmännens kontorsfastigheter och fjärrkyla. Utsläpp från de icke-inkluderade enheterna, har beräknats och uppgår till högst 10 procent av totala utsläppen.

Utöver koldioxid har verksamheten utsläpp av andra växthusgaser från exempelvis användningen av naturgas och annan förbränning i produktionen samt växtgaser från köldmedia. Vi följer inte upp och redovisar dessa utsläpp.

Redovisningen är i ton CO₂, inte ekvivalenter då inga andra växthusgaser ingår. Emissionsfaktorer tas från Hagainitiativet som baseras på IEAS. Emissioner från transporter baseras på schablonberäkning baserad på spend-data. Nyckeltal för utsläpp är CO₂ ton för MSEK omsättning. Förädlingsvärde är rörelseresultat före avskrivningar plus nedskrivningar.

GRI index

Lantmännen redovisar sedan flera år enligt Global Reporting Initiatives riktlinjer, inklusive de branschspecifika riktlinjer som finns framtagna för livsmedelssektorn (GRI Food Processing sector supplement). För 2016 års redovisning tillämpar vi GRI:s riktlinjer G4, nivå Core. Mer om GRI på www.globalreporting.org

Nedanstående korsreferensindex anger de obligatoriska och valda GRI-indikatorer som ingår i Lantmännens hållbarhetsredovisning 2016, samt var informationen finns redovisad. För vissa indikatorer lämnas redovisning och/eller kommentar direkt i indextabellen. Index innehåller även referenser FN Global Compacts principer eftersom Lantmännens hållbarhetsredovisning utgör vår Communication on Progress till FN Global Compact.

Läshänvisningarna pekar på tre olika informationskällor:

- Lantmännens Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2016 (sidhänvisning). Finns som tryckt utgåva samt som nedladdningsbar pdf på www.lantmannen.se/omlantmannen. Refereras nedan till som "Årsredovisning".
- Bilaga Hållbarhetsrelaterad styrning och indikatorer refererar som "Bilaga" till detta dokument och finns som pdf på www.lantmannen.se/omlantmannen
- Den sektion på vår hemsida som beskriver arbetet med ansvar och hållbar utveckling: www.lantmannen.se/ansvar

INDIKATOR	BESKRIVNING	LÄSHÄNVISNING/KOMMENTAR	FN GLOBAL COMPACT
Generell information			
Strategi och analys			
G4-1	Uttalande från styrelseordförande och vd	Årsredovisning sid 12-15	CEO commitment
Organisationsprofil			
G4-3	Organisationens namn	<i>Lantmännen ekonomisk förening</i>	
G4-4	Viktigaste varumärken, produkter och/eller tjänster	Årsredovisning sid 5-7	
G4-5	Lokalisering av huvudkontor	<i>Stockholm</i>	
G4-6	Länder där organisationen har verksamhet	Årsredovisning sid 97	
G4-7	Ägandestruktur och företagsform	Bilaga, insida	
G4-8	Marknader som organisationen är verksam på	Årsredovisning sid 3, 5-7 för respektive division och affär samt 93	
G4-9	Organisationens storlek	Årsredovisning sid 2, 98	
G4-10	Beskrivning av personalstyrkan	Årsredovisning sid 32, 98. Bilaga "Redovisningsprinciper" sid 15	
G4-11	Andel anställda som omfattas av kollektivavtal	<i>Inom Lantmännen tillämpas flera olika kollektivavtal för tjänstemän och arbetare. I Sverige omfattas 100 procent av de anställda av kollektivavtal. Totalt för koncernen omfattas minst 70 procent av medarbetarna.</i>	Princip 3
G4-12	Beskrivning av organisationens leverantörskedja	www.lantmannen.se/ansvar	
G4-13	Väsentliga organisationsförändringar under redovisningsperioden	Årsredovisning sid 20, 120	
G4-14	Beskrivning av om och hur Försiktighetsprincipen tillämpas	Årsredovisning sid 66-67, 148-150 www.lantmannen.se/ansvar , se Uppförandekoden <i>För kemikalielaterade frågor sker tillämpning av försiktighetsprincipen även inom ramen för Lantmännens interna systematiska miljö- och arbetsmiljöarbete.</i>	Princip 7
G4-15	Extern utvecklade ekonomiska, sociala eller miljömässiga deklarerationer, principer eller andra initiativ som organisationen anslutit sig till eller stödjer	Årsredovisning sid 31, 158 www.lantmannen.se/ansvar	Princip 8
G4-16	Medlemskap i intresseföreningar och branschorganisationer	www.lantmannen.se/ansvar	Princip 8

INDIKATOR	BESKRIVNING	LÄSHÄNVISNING/KOMMENTAR	FN GLOBAL COMPACT
Väsentliga aspekter och avgränsningar			
G4-17	Enheter inkluderade i organisationens finansiella redovisning, samt information om huruvida någon av dessa inte ingår i icke-finansiell redovisning	Årsredovisning sid 127 Bilaga sid 1	
G4-18	Process för att definiera redovisningens innehåll	Årsredovisning sid 27 Bilaga sid 1-2	
G4-19	Identifierade väsentliga aspekter	Bilaga sida 1-2, 19-21 www.lantmannen.se/omlantmannen	
G4-20	Väsentliga aspekters avgränsningar inom organisationen	Bilaga sid 19-21 www.lantmannen.se/ansvar	
G4-21	Väsentliga aspekters avgränsningar utanför organisationen	Bilaga sid 19-21 www.lantmannen.se/ansvar	
G4-22	Förklaring av effekten av förändrad information från tidigare rapporter, samt skälen för sådana förändringar	Bilaga sid 1-2	
G4-23	Väsentliga förändringar i omfattning och avgränsning jämfört med tidigare redovisningar	Bilaga sid 1-2, 15-16	
Intressentdialog			
G4-24	Intressentgrupper som organisationen för dialog med	Årsredovisning sid 31-32 www.lantmannen.se/ansvar	Princip 8
G4-25	Identifiering och val av intressentgrupper	Årsredovisning sid 31 www.lantmannen.se/ansvar	
G4-26	Intressentdialoger	Årsredovisning sid 29 www.lantmannen.se/ansvar <i>Ingen särskild dialog har genomförts för hållbarhetsredovisningen</i>	
G4-27	Viktiga frågor för respektive intressentgrupp	Årsredovisning sid 21 Bilaga sid 1 www.lantmannen.se/ansvar	
Redovisningsprofil			
G4-28	Redovisningsperiod	2016	
G4-29	Datum för publicering av den senaste redovisningen	Februari 2016	
G4-30	Redovisningscykel	Årlig	
G4-31	Kontaktuppgifter för frågor rörande redovisningen och dess innehåll	Claes Johansson, chef Hållbar Utveckling; claes.johansson@lantmannen.se	
G4-32	Innehållsförteckning för vald tillämpningsnivå av GRI	Se detta index	
G4-33	Policy och nuvarande tillämpning avseende externt bestyrkande av redovisningen	Oberoende granskning av hållbarhetsredovisningen har inte gjorts	
Föreningsstyrning			
G4-34	Redogörelse för organisationens styrningsstruktur	Årsredovisning sid 5, 16, 142	
Affärsetik och integritet			
G4-56	Organisationens värderingar, principer och uppförandekod	Årsredovisning sid 26, 66-67 www.lantmannen.se/ansvar se Uppförandekoden	Princip 1-10

INDIKATOR	BESKRIVNING	AVSTEG OCH FÖRKLARING	AVGRÄNSNING/ LÅSHÄNVISNING/KOMMENTAR	FN GLOBAL COMPACT
Specifik information (styrning och prestandaindikatorer per område)			Samtliga prestandaindikatorer redovisas i Bilaga Hållbarhetsrelaterad styrning och indikatorer, se www.lantmannen.se/gri	
Ekonomisk prestanda			Omfattar Lantmännens egen verksamhet, inkluderar även påverkan på leverantörer, kunder, ägare och samhälle	Princip 7-9
G4-DMA	Styrning		Bilaga sid 3 Årsredovisning sid 17-18, 24	
G4-EC1	Skapat och fördelat direkt ekonomiskt värde		Årsredovisning sid 63, 71-72 Bilaga sid 3 www.lantmannen.se/omlantmannen	
G4-EC2	Finansiell påverkan och andra risker och möjligheter för organisationen kopplat till klimatförändringar	Kvantifiering av påverkan och risker; data saknas.	Årsredovisning sid 23, 27-30, 27, 148-151	
Sourcing och upphandlingsrutiner			Omfattar Lantmännens egen verksamhet samt leverantörer	Princip 1-10
G4-DMA	Styrning		Bilaga sid 3 Årsredovisning sid 26-27, 66-67, 150 www.lantmannen.se/ansvar	
G4-FP1	Andel inköpt volym från leverantörer som uppfyller organisationens inköppolicy		Årsredovisning sid 66, Bilaga sid 3 www.lantmannen.se/ansvar	
G4-FP2	Andel inköpt volym som uppfyller erkänd internationell standard för ansvarsfull produktion		Bilaga sid 4 www.lantmannen.se/ansvar	
Antikorruption			Omfattar Lantmännens egen verksamhet samt leverantörer och andra affärspartners	Princip 10
G4-DMA	Styrning		Bilaga sid 5 Årsredovisning sid 66-67, 149	
G4-SO4	Kommunikation och utbildning i policyer avseende anti-korruption	Redovisar inte per anställningsform då det inte registreras och utbildningen är obligatorisk. Redovisar inte affärspartners, de signerar Leverantörs-uppförandekoden och detta redovisas under FP1.	Bilaga sid 5 Samtliga styrelseledamöter tar del av och utbildas i uppförandekod och policyer om anti-korruption.	
G4-SO5	Identifierade korruptionsincidenter och vidtagna åtgärder till följd av dessa		Bilaga, sid 5	
Material och råvaror			Omfattar Lantmännens egen verksamhet	Princip 7-9
G4-DMA	Styrning		Årsredovisning sid 25 Bilaga, sid 3, 6 www.lantmannen.se/ansvar	
G4-EN1	Användning av material och råvaror, i vikt eller volym	Förpackningsmaterial redovisas inte, data saknas.	Bilaga, sid 3, 6 www.lantmannen.se/ansvar	

INDIKATOR	BESKRIVNING	AVSTEG OCH FÖRKLARING	AVGRÄNSNING/ LÅSHÄNVISNING/KOMMENTAR	FN GLOBAL COMPACT
Energi			Omfattar Lantmännens egen verksamhet	Princip 7-9
G4-DMA	Styrning		Bilaga, sid 6, Årsredovisning sid 19 www.lantmannen.se/ansvar	
G4-EN3	Energianvändning inom organisationen	Avsteg för kyla samt energi från Fastigheters externt uthyrda lokaler, Maskins verkstäder och våra kontor. Data saknas.	Bilaga, sid 6 www.lantmannen.se/ansvar	
Utsläpp till luft			Omfattar Lantmännens egen verksamhet samt leverantörsled	Princip 7-9
G4-DMA	Styrning		Bilaga, sid 6-8 Årsredovisning sid 25, 30 www.lantmannen.se/ansvar se avsnitt om Klimat	
G4-EN15	Direkta utsläpp av växthusgaser (Scope 1)	Avsteg andra växthusgaser utöver koldioxid, data saknas. Utsläpp redovisas i ton, ej ekvivalenter.	Årsredovisning sid 25 Bilaga, sid 7-8 www.lantmannen.se/ansvar	
G4-EN16	Indirekta utsläpp av växthusgaser (Scope 2)	Avsteg för kyla samt utsläpp från energi från Fastigheters externt uthyrda lokaler, Maskins verkstäder och våra kontor. Data saknas. Utsläpp redovisas i ton, ej ekvivalenter.	Årsredovisning sid 25 Bilaga, sid 7-8 www.lantmannen.se/ansvar	
G4-EN18	Klimat effektivitet (utsläpp av växthusgaser i relation till produktionsvolym eller värde)	Se ovan. Beskrivning av effektivitetsmått, se Redovisningsprinciper i Bilaga	Årsredovisning sid 25 Bilaga, sid 7-8 www.lantmannen.se/ansvar	Princip 8
Lagefterlevnad miljö			Omfattar Lantmännens egen verksamhet	Princip 7-9
G4-DMA	Styrning		Bilaga, sid 9 Årsredovisning sid 66-68 www.lantmannen.se/ansvar	
G4-EN29	Monetärt värde av betydande böter samt antal icke-monetära sanktioner till följd av brott mot miljölagstiftning		Bilaga, sid 9	
Hälsa och säkerhet			Omfattar Lantmännens egen verksamhet	Princip 1-2
G4-DMA	Styrning		Bilaga, sid 10-11 Årsredovisning sid 32-33, 66, 68 www.lantmannen.se/ansvar	
G4-LA6	Arbetsrelaterade skador och olyckor, sjukfrånvaro	Avsteg för nyckeltal för förlorade dagar, data saknas.	Bilaga, sid 10 Årsredovisning sid 32-33	

INDIKATOR	BESKRIVNING	AVSTEG OCH FÖRKLARING	AVGRÄNSNING/ LÅSHÄNVISNING/KOMMENTAR	FN GLOBAL COMPACT
Mångfald och likabehandling				
G4-DMA	Styrning		Bilaga sid 11 Årsredovisning sid 25, 68 www.lantmannen.se/ansvar	Princip 1-2, 6
G4-LA12	Sammansättning av styrelse och ledning samt fördelning av anställda avseende kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer	Avsteg för fördelning utifrån åldersgrupp, data saknas samt avsteg för minoritetstilhörighet eller andra mångfaldsindikatorer, olagligt att registrera.	Årsredovisning sid 32, 98, 144-147 Bilaga, sid 11 www.lantmannen.se/ansvar	
Riskbedömning Mänskliga rättigheter				
G4-DMA	Styrning Ingen GRI indikator		Bilaga, sid 12 www.lantmannen.se/ansvar	Princip 1-6
Kunders hälsa och säkerhet				
G4-DMA	Styrning		Bilaga, sid 13 Årsredovisning sid 150 www.lantmannen.se/ansvar	Princip 1-2, 10
G4-FP5	Andel produktionsvolym som tillverkas i anläggningar certifierade för livsmedelssäkerhet	Redovisar inte volym; data saknas. Redovisar andel anläggningar.	Bilaga sid 13	
Hälsosamma och prisvärda livsmedel				
G4-DMA	Styrning		Bilaga, sid 14 Årsredovisning sid 28-29 www.lantmannen.se/ansvar	
Märkning av produkter				
G4-DMA	Styrning		Bilaga, sid 13 Årsredovisning sid 150 www.lantmannen.se/ansvar	Princip 1-6
G4-PR3	Typ av produktinformation som krävs, samt andel av produkter som berörs		Bilaga, sid 13	
Lagefterlevnad inklusive produktansvar				
G4-DMA	Styrning		Bilaga, sid 13 Årsredovisning sid 66-68	Princip 1-10
G4-SO8	Betydande böter och antal icke-monetära sanktioner för brott mot gällande lagar och bestämmelser		Bilaga, sid 14	
G4-PR9	Betydande böter för brott mot gällande lagar och bestämmelser avseende produkter och tjänster		Bilaga, sid 14	

Tillsammans tar vi ansvar från jord till bord

Lantmännen har valt att stödja We Effect.
We Effect är en biståndsorganisation som tänker och agerar långsiktigt, för att förändringar ska bestå.
Hjälp till självhjälp är ledstjärnan i We Effects biståndsarbete.